

anføres i bogens slutning en række trykte kilder, oversigtsværker og nyere specialundersøgelser. En sådan metode kan i høj grad diskuteres, og forf. taler da også selv om bogens foreløbige karakter (s. 192). Alligevel er det en fortrinlig oversigt over konfessionernes opståen i Tyskland og nogle af dets nabolande.

MARTIN SCHWARZ LAUSTEN

Finlands äldsta domböcker. II: Dombok för nedre Satakunta 1550–1552, utg. av Riksarkivet ved JOHN E. ROOS. Helsinki 1964. 296 s.

Medens tingbøger først forordnedes i Danmark 1551, indførtes de i Sverige allerede 1549, og idet man af hensyn til bøderevisionen paabød, at dombøgerne skulde indsendes til centraladministrationen, er adskillige af disse (i modsætning til hvad tilfældet er i Danmark) endnu i behold, ja en enkelt finsk dombog rækker helt tilbage til 1443. I det finske rigsarkivs serie foreligger nu dombogen for Nedre Satakunta i Kumogaards len, dvs. fra kyststrækningen nord for Åbo, et rent finsk omraade, hvorfor det unægtelig er af interesse, at protokollen udelukkende føres paa svensk. Retsordningen er naturligvis den gamle svenske, der i høj grad adskiller sig fra den danske, bl. a. derved, at der kun holdtes ting faa (4–5) gange om aaret; men paa grund af retskredsens størrelse rejste dommeren rundt til hvert af de 8 administrative sogne (fjerdinger), hvorved »sessionerne« kunde vare fra en halv snes dage op til en maanedes tid. Som man kunde vente, er selve retsreferaterne uhyre knappe (»dømtes NN sag til 9 mk. for tre slag, han slog PP, efter 12 mænds ransagen«), og her findes et værdifuldt kontrolmateriale i den bevarede saköreslängd. I modsætning til danske forhold lededes herredstinget som regel af en adelig herredshøvding; men ikke sjældent var det i det daglige en lagläser, der fungerede, og det folkelige element i form af herredsnævn m. m. spillede en meget stor rolle i retsplejen. Langt de fleste sager angaar slagsmaal o. lign., hvortil selvfølgelig kommer et betydeligt antal vedrørende jordbrug, jagt m. fl. næringsveje, og her vil der utvivlsomt være meget at hente for specialdisciplinerne. For danske læsere bør det bemærkes, at Christiern II's felttog endnu var i klar erindring; »jutetiden« huskedes ikke for det gode, og en mand ifaldt 40 mk.s bøde for at have kaldt Sveriges beskrevne lov for *jute lag*. En grundig indledning og udførlige registre gør udgaven til en praktisk haandbog, og her findes saavel person- og stednavne- som et sagregister, ordnet efter systematiske retningslinier.

TROELS DAHLERUP

KRISTOF GLAMANN: Bryggeriets historie i Danmark indtil slutningen af det 19. århundrede. København, Gyldendal, 1962. 291 s. 16 plancher. 42,50 kr.

Emnet lyder umiddelbart festligt, og indledningskapitlet lever op til de tørstigste forventninger. Med en række storartet valgte citater og eksempler illustrerer professor Glamann øllets betydning i hverdag og fest for vore forgængere fra de største som Christian IV på Trefoldigheden til de mindste som børnene i Børnehuset. Men læseren erindres også om, at øllet for vore stærkt konsumerende for-